

# Sosyal Medyada Kadın Gözüyle: Taciz

Adem KARATAŞ

Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi; karatasusak@gmail.com

## Özet

İnternet kavramının ortaya çıkmasından sonra yeni bir kavram olarak karşımıza çıkan sosyal medya kavramı toplumun büyük çoğunluğu tarafından uygulanmakta ve ilgi görmektedir. Sosyal medya kullanım oranlarının yüksekliği toplumun birçok kesimi tarafından fark edilmektedir. Sosyal medya kullanımının yoğunlaşması; bireylerin hayatlarındaki sorunlarını bu yeni ortama da taşımıştır. Normal hayatta görülen zorbalık suçları sosyal medya ile sanal ortama taşınmış ve siber zorbalık olarak karşımıza çıkmıştır. Siber zorbalık kavramının içerisinde taciz olgusu da yer almaktadır. Bu araştırma ile sosyal medya uygulamalarını kullanan kadın lisans öğrencilerin sosyal medya üzerinden tacize uğrayıp uğramadıkları, hangi sosyal medya uygulaması üzerinden tacize uğradıkları ve sosyal medyada tacizin ortadan kaldırılıp/kaldırılmayacağına dönük görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu araştırmada araştırma yöntemi olarak nitel araştırma yöntemlerinden derinlemesine görüşme tekniği tercih edilmiştir. Veri toplama aracı olarak yarı-yapılandırılmış bir form kullanılmış, veriler katılımcılarla görüşme yapılarak elde edilmiştir. Araştırmanın amacına uygun olarak, benzer demografik özelliklere sahip, benzer sosyal statüdeki sosyal medya kullanıcılarından çalışma grubu seçilmiştir. Çalışma grubu olarak 100 kişi ile görüşme yapılmıştır. Araştırmaya dâhil olan katılımcıların ifadeleri doğrultusunda sonuç olarak; sosyal medyada kadınların taciz edildiği, iki kadından birinin tacize uğradığı, sosyal medyada tacizin çoğunlukla yabancı kişiler tarafından gerçekleştirildiği, tüm sosyal medya uygulamalarında taciz olayına rastlandığı, katılımcıların taciz kavramının bilincinde olduğu ve gerekli güvenlik tedbirlerini aldıkları söylenebilir. Geleneksel medya da böyle sorunlarla karşılaşmayan kadınların bu durum karşısında farklı düşünce ve çözümleri vardır. Ayrıca katılımcıların çoğunluğu sosyal medyada tacizin önlenilebileceği yönünde görüş belirtmişlerdir.

**Anahtar Kelimeler:** Sosyal Medya, Kadın, Siber Zorbalık, Taciz

## Abuse According to Women's Perspective in Social Media

### Abstract

The concept of social media, which emerged as a new concept after the emergence of the internet concept, is being applied and attracted by the vast majority of the society. The high rate of social media usage is recognized by many segments of society. Concentration of social media use; the problems of the individuals' lives have also moved into this new atmosphere. Crimes of bullying in normal life have been moved to virtual media with social media, and cyber-bullying has turned into antagonism. The concept of abuse is also included in the concept of bullying. With this research, it was tried to determine the views of female undergraduate students who use social media applications, whether they have been abused through social media, which social media applications are being used, and whether social media harassment can be abolished. In this research, in-depth interviewing technique was chosen as qualitative research methods as scientific research method. A semi-structured form was used as a data collection tool and data were obtained by interviewing participants. For the purpose of the study, a working group was selected from social media users of similar social status with similar demographic characteristics. As a working group, 100 people were interviewed. As a result of the statements of the participants, it can be said that the participants are conscious of the concept of harassment and take the necessary security measures in the social media where women are harassed, two females are harassed, harassment in the social media is mostly performed by strangers, abuse is found in all social media applications. In traditional media, women who do not face such problems have different ideas and solutions in this situation. In addition, the majority of participants expressed the view that harassment in the social media could be prevented.

**Keywords:** Social Media, Woman, Cyberspace Bullying, Abuse

### 1 Giriş

İnternetin ortaya çıkması günümüz insanının iletişim, alışveriş, eğlence, bilgi edinme, haber alma, beslenme vb birçok kavrama ait şekil ve tercihlerini etkilemiştir. İnternetin sağladığı ve oluşturulmasına imkân verdiği web uygulamaları her bireyin hayatında yer almaktadır. Telefon, tablet ve bilgisayar desteğiyle internet kullanan bireyler doktordan randevu alma, online olarak vergi ödeme, kilometrelerce uzaktaki bir kişi ile görüntülü video görüşmesi yapabilme, dil öğrenme, uzaktan eğitim uygulamaları ile eğitim alma, bankacılık işlemleri gerçekleştirme, uçak-otobüs bileti alma, erişemediği ürünü internet vasıtasıyla satın alma/daha ucuza mal etme vb. birçok olanağa sahiptir.

İnternet sürekli kendini yenilemekte ve yeni mecraların/iletişim teknolojilerinin doğmasına ön ayak olmaktadır. Sosyal medya da, internet sayesinde ortaya çıkan ve çok ciddi kullanım oranlarına ulaşan uygulamalardan bir tanesidir. Sosyal medya uygulamaları birçok birey tarafından kullanılmakta ve kullanıcıların hayatlarını etkilemektedir.

Kullanıcıları; arkadaşlarıyla görüşmek, arkadaşlarının fotoğraflarına/iletilerine bakmak, mesaj göndermek/almak, eğlenmek, boş zamanını değerlendirmek, bilgiye erişmek, gündemi takip etmek vb birçok amaç için sosyal medyayı kullanmaktadır. Sosyal medya kavramı incelenirse alanyazında birçok tanım yer almaktadır. Bazı araştırmacılar sosyal medyayı, kişiler arasındaki karşılıklı etkileşimi destekleyen, ortak ilgi alanlarına sahip bireylerin paylaşımını artıran ve herkesin kendi kişisel profilini ve iletişim kurmak istediği arkadaş listesini oluşturma şansı veren web tabanlı ortamlar olarak tanımlamaktadır (Boyd, 2003; Vural ve Bat, 2010). Preeti'ye (2009) göre, sosyal ağ kavramı; ortak bir amaç doğrultusunda kişilerin düşüncelerini paylaşmalarını ve birbirleriyle etkileşime girmelerini kolaylaştıran internet üzerinden bir topluluk oluşumunu işaret etmektedir. Genellemek gerekirse sosyal medya, sosyal bir ortamda kendilerini tanıtmak, sosyal ağ ortamı kurma, diğer kullanıcılarla iletişim kurma ve devam ettirme (Ellison, Steinfield ve Lampe, 2007), oluşturdukları içeriği (fotoğraf, video, blog vb.) paylaşma (Kim, Jeong ve Lee, 2010), kişisel bilgilerini, fotoğraf ve videolarını içeren profil sayfası oluşturma ve tanımadığı insanlarla ilişkiler kurma, yeni arkadaşlıklar keşfetme (Wang, Moon ve diğ, 2010) gibi olanaklar sunan çevrimiçi platformlardır.

TÜİK (2017) tarafından paylaşılan araştırma sonuçlarına göre; internet kullanım amaçları arasında "sosyal medya üzerinde profil oluşturma/mesaj gönderme/fotoğraf vb. içerik paylaşma" % 83,7'lik bir oranla yer almaktadır. Erkeklerde bu oran % 86,9 iken kadınlarda % 79,5 tir. Buradan bireylerin internet kullanma amaçları arasında sosyal medya kullanımının en önemli amaç olduğu söylenebilir. Sosyal medyanın internet kullanım amacında bu kadar ilgi görmesi bazı sorunları da beraberinde getirmiştir. Bu sorunlar cinsel tehdit, gözdağı, taciz, kişilik haklarını yıpratıcı veya yok eden hakaret, şiddet ve zorbalık vb olarak karşımıza çıkmaktadır. İnternet ve ortaya çıkardığı sosyal medya, birey ve toplum üzerinde ciddi etkiler oluşturmaktadır. Sosyal medyanın en önemli ve dikkat çekici özelliği açık ve özgür olmasıdır. Açıklık ve özgürlük kültürüne dayanan bu ortamda kullanıcılar, web teknolojilerini kullanarak hem bilgi edinmekte hem de istedikleri bilgileri özgürce paylaşabilmektedirler. Sosyal medya aracılığıyla sahte kimlikler kullanmak ya da insanları aldatmak, yüz yüze olduğundan çok daha kolaydır. Yeni olan sadece yeni medya değil, bunun sayesinde değişen insanın kendisidir (Babacan, 2014).

Sosyal medyanın kişilerin hayatına olumlu katkılarıyla birlikte olumsuz etkileri de olmaktadır. Şiddet kavramı da insanların var olduğu her ortamda görülmekte, çözülmesi gereken bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır ve sosyal medya ortamlarında da sıklıkla gözlemlenmektedir.

Şiddet birçok toplumda görülen ve istenmeyen bir durumdur. Kanun yapımcılar ve eğitim kurumları şiddeti ve şiddetin her türlü şeklini ortadan kaldırmaya çalışmaktadırlar. Bireylerin hayatında sosyal medya kullanımı giderek artmaktadır. Sosyal medya kullanımının yoğunlaşmasından dolayı fiziksel ortamda yer alan şiddet ve türevleri sosyal medya ortamlarında karşımıza siber zorbalık olarak çıkmaktadır. Sanal zorbalık, elektronik zorbalık olarak da adlandırılan siber zorbalık dünyada son yıllarda tanınmaya başlanmış bir konudur (Willard,2005). Siber zorbalık bilgisayar ve cep telefonları aracılığı ile yapılmaktadır (Patchin ve Hinduja, 2006). İnternette zorbalık yapan kişi tarafından kurbanın kişisel web sitesine, sohbet odalarına, online duyuru panolarına; müstehcen, onur kırıcı, utandırıcı, iftira dolu mesaj ve postalar yollanmaktadır. Benzer şekilde düşmanlık taşıyan mesaj veya resimler kurbanı cep telefonu aracılığı ile de gönderilmektedir (Patchin ve Hinduja, 2006).

Amerika'da 13 yaşındaki Megan adlı bir kız çocuğu popüler bir sosyal medya uygulaması aracılığı ile taciz edildiği için intihar etme girişiminde bulunmuştur. Tacizci Megan'ın annesinin eski bir arkadaşı çıkmıştır. Saldırgan farklı bir kimlik altında Megan'la yazışmış ve onun hakkında bilgiler edindikten sonra bu bilgileri ona iftira atarak küçük düşürmek amacıyla kullanmıştır (Tokunaga, 2010)

Li (2007) yaptığı çalışmada siber zorbalık kurbanlarının %60'ının kız, zorbalık yapanların ise %52'sinin erkek olduğunu tespit etmiştir. Mesch (2009) yaptığı çalışmada kızların %61'inin erkeklerin %39'unun siber zorbalığa maruz kaldığını belirtmiştir.

Bireyin benlik duygusunu ortadan kaldırmaya veya yaralamaya yönelik bütün saldırılara psikolojik şiddet demek doğru olur. Bu psikolojik şiddet, bir kişinin, bir veya daha fazla kişi tarafından hedef seçilmesiyle başlar ve bu kişiye her gün düzenli olarak ve aylarca süren bir zaman diliminde saldırılır. Psikolojik şiddet, duygusal bir saldırıyı da kapsar. Kadınlara sürekli kötü niyetli davranışlarda bulunup, alay etme, küçük düşürme, toplumsal itibarını zedeleme gibi yollarla saldırılmaktadır (Çakır, Harcar, Sürgevil ve Budak, 2014).

Taciz veya cinsel şiddet sosyal medya üzerinde de gerçekleşmektedir. Sosyal medyada taciz kavramı siber zorbalık türlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyal medyada taciz; siber zorba olan bir bireyin hoş olmayan metin mesajlarını, e-posta mesajlarını, görsel veya değişik başka formlarda oluşturulan mesajları kasıtlı olarak kurbanı göndermesidir.

### 1.1 Araştırmanın Amacı

Bu araştırma ile sosyal medya uygulamalarını kullanan kadın lisans öğrencilerinin sosyal medya üzerinden tacize uğrayıp uğramadıkları, hangi sosyal medya uygulaması üzerinden tacize uğradıkları ve sosyal medyada tacizin ortadan kaldırılıp/kaldırılmayacağına dönük görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Sosyal medya bireylere başka kişi ve gruplarla kolay, ucuz ve hızlı şekillerde iletişim kurması noktasında faydalar sağlarken bazı olumsuzlukları da beraberinde getirmektedir. Bu olumsuzluklardan biri de sosyal medyada gerçekleşen taciz (cinsel şiddet) davranışlarıdır. Çünkü siber zorba olarak adlandırılan insanlar; sosyal medya uygulamaları üzerinden zaman ve mekâna bağımlı kalmadan hedefindeki bireyi birçok şekilde taciz edebilmektedir. Ve bu taciz durumları kurbanlarda psikolojik olarak öfke, korku, utanç, suçlama, kaygı, üzüntü, depresif duygular, nefret, değersizlik hissi, intikam duygusu gibi psikolojik ve okul başarısızlığı, devamsızlık gibi akademik etkilere neden olmaktadır (Li, 2005; Erdur-Baker ve Tanrikulu, 2009).

Gerçekleştirilen bu çalışma sosyal medya kullanan kadın bireylerin tacize uğrama durumlarının ve çözüm önerilerinin belirlenmesi açısından önem arz etmektedir.

## 2 Yöntem

Bu çalışmada araştırma yöntemi olarak nitel araştırma yöntemlerinden derinlemesine görüşme tekniği tercih edilmiştir. Derinlemesine görüşme; açık uçludur ve keşif odaklı bir metottur. Görüşmenin amacı; katılımcının duygularını, bakış açılarını ve perspektifini derinlemesine keşfetmektir. Bunun için özellikle belirli bireylerin kişisel görüşlerinin önem kazandığı konularda derinlemesine görüşme tercih edilir (Baş ve Akturan, 2008).

### 2.1 Çalışma grubu

Araştırmanın amacına uygun olarak, benzer demografik özelliklere sahip, benzer sosyal statüdeki sosyal medya kullanıcılarından çalışma grubu seçilmiştir. Çalışma grubu olarak, 100 kadın ile görüşme yapılmıştır. Bu kişilerin ortak özellikleri sosyal medyayı kullanan, lisans eğitimleri devam eden kadınlar olmalarıdır. Katılımcıların yaşları 19-24 yaş aralığında değişmektedir.

### 2.2 Verilerin toplanması

Bu çalışmada elde edilmesi planlanan veriler yarı-yapılandırılmış bir form kullanılarak katılımcılarla görüşme yapılarak elde edilmiştir. Yarı-yapılandırılmış bu form uygulanırken katılımcıların cevapları araştırmacı tarafından kayıt altına alınmıştır. Formda yer alan soruların beş tanesi standart bir formda yer alırken, 6. Soru "sosyal medyada tacizin engellenip engellenemeyeceği" ne dair katılımcının evet veya hayır cevabına binaen nasıl ve neden sorularına verilen açık uçlu sorulardan oluşmaktadır.

Formdan elde edilen veriler, katılımcılarla yüz yüze gerçekleştirilerek elde edilmiştir. Form; bireylerin yaş, sosyal medya kullanımı, sosyal medyadaki taciz kavramı ve katılımcıların çözüm önerilerini belirlemeye çalışmaktadır. Görüşmeler ortalama olarak 25-35 dk sürmüştür. Görüşmeler sonlandırılmadan araştırmacı tarafından form üzerine alınan notlar özet bir şekilde katılımcı ile paylaşmıştır. Böylelikle teyit alınmış, yanlış anlaşılabilir/ açıklığa kavuşturulamayan kısımlar oluşmamasına dikkat edilmiştir.

### 2.3 Veri Analizi

Araştırmanın bu kısmında katılımcılardan elde edilen veriler istatistiksel yollarla tablolaştırılmış (f, %) ve elde edilen görüşlerden bazıları örneklendirilmiştir.

## 3 Bulgular ve Tartışma

Araştırma kapsamına dâhil edilen katılımcıların yaş, tacize uğrayıp uğramama durumu, tacizci profili, tacizin olduğu sosyal medya uygulaması, katılımcıların sosyal medya hesaplarındaki gizlilik durumu ve sosyal medyada tacizin önlenip/önlenemeyeceği yönündeki cevapları tablolar halinde yansıtılmıştır. Tablo 1'de katılımcıların yaşları gösterilmiştir.

**Tablo 1.** Araştırmaya katılan kadın öğrencilerin bilgileri.

YAŞ	FREKANS	%
19	34	34
20	26	26
21	16	16
22	11	11
23	7	7
24	6	6
<b>TOPLAM</b>	100	100

Araştırmaya katılan kadın öğrencilerin yaş dağılımları Tablo 1'de verilmiştir. Tabloya göre araştırmaya dahil olan katılımcılar 19 yaş (f:34), 20 yaş (f:26), 21 yaş (f:16), 22 yaş (f:11), 23 yaş (f:7) ve 24 yaş (f:6) aralığında dağılım göstermektedir. Kadın katılımcıların yaş düzeyleri belirlendikten sonra "Sosyal medya üzerinden tacize uğradınız mı?" sorusu yöneltilmiş ve elde edilen veriler, Tablo 2'ye yansıtılmıştır.

**Tablo 2.** Tacize uğrayıp uğramama durumu

Katılımcı cevabı	f	%
Evet uğradım	58	58
Hayır uğramadım	42	42
Toplam	100	100

Tablo 2'ye göre araştırmaya dâhil olan katılımcıların %58'i (f:58) sosyal medya üzerinden tacize uğrayıp/uğramama şeklinde sorulan bir soruya "evet uğradım" demişlerdir. Bu oran 2 kadından birinin sosyal medya üzerinde taciz durumuyla karşılaştığını göstermektedir. 100 kadın lisans öğrencisinden 58 kişinin sosyal medya üzerinden tacize uğramış olması vahim bir durum olarak

karşımıza çıkmaktadır. Bu sorunun ardından katılımcılara tacizcinin profilini tanımlamaları rica edilmiş ve elde edilen veriler Tablo 3'e yansıtılmıştır.

**Tablo 3.** Tacizi gerçekleştirenin profili

Tacizci profili	f	%
Tanıdık bir kişi	8	14
Yabancı bir kişi	46	79
Tanıdık ve yabancı kişi	4	7
Toplam	58	100

Tablo 3'e göre sosyal medya üzerinden tacize uğrayan 58 kadından tacizi gerçekleştiren kişinin profilini açıklamaları istendiğinde %79'u(f:46) tacize yabancı kişi(ler) tarafından maruz kaldıklarını %14'ü(f:8) tanıdıkları bir kişi tarafından taciz edildiklerini ve %7'si(f:4) hem tanıdıkları bir kişi hem de yabancı bir kişi tarafından taciz edildiklerini belirtmişlerdir. Daha sonra katılımcılardan sosyal medya üzerinde tacize uğradıkları sosyal medya uygulamasını söylemeleri istenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4'e yansıtılmıştır.

**Tablo 4.** Tacizin gerçekleştiği sosyal medya uygulaması

Sosyal medya	f	%
Instagram	42	35
Facebook	33	28
Whatsapp	15	13
Swarm	13	11
Snapchat	7	6
Twitter	6	5
Diğerleri	3	2
Toplamı	119	100

Tablo 4'e göre katılımcılar 119 taciz durumu belirtmişlerdir. Bu taciz durumları sırasıyla; Instagram, Facebook, WhatsApp, Swarm uygulamalarında gerçekleşmiştir. Bu uygulamalar sosyal medyada tacize uğrayan lisans öğrencilerinin en yoğun kullandıkları sosyal medya uygulamalarıdır. Taciz durumlarına niceliksel olarak bakmak doğru olmayacağı için kullanılan tüm sosyal medya uygulamalarında taciz vakalarının olduğu söylenebilir. Bunun ardından katılımcılara sosyal medya hesaplarının gizlilik durumu sorulmuş ve elde edilen bulgular Tablo 5'te verilmiştir.

**Tablo 5.** Kullanıcıların sosyal medya hesaplarının gizliliği

Katılımcının sosyal medya hesapları hakkındaki cevabı	f	%
Evet gizli, onayladıklarıma açık	98	98
Hayır gizli değil, herkese açık	2	2
Toplam	100	100

Araştırmaya dahil olan sosyal medya kullanıcıları öğrencilerin %98'inin sosyal medya hesapları sadece onayladıkları profil ve hesaplara açık gözükmektedir. Yani sadece kendi profil ve paylaşımlarını görmelerine izin verdiklerine açıktır. Bu durum katılımcıların güvenliğe önem verdiklerini, şüphe duydukları hesapların kendi içeriklerine erişim izni vermediklerini göstermektedir. Ama Tablo 5 ve Tablo 3'teki veriler kıyaslandığında; kadınların sosyal medya hesaplarında gereken önlemleri aldıkları ama yine de sosyal medya uygulamasındaki açıklıktan veya kişilerin(yabancı/tanıdık) bir şekilde kadınların güvenliğini kazandıktan sonra tacizi gerçekleştirdikleri söylenebilir.

Daha sonra katılımcılara "Sosyal medyada taciz önlenir mi?" sorusu yöneltilmiş ve cevapları kategorize edilmiştir. Bulgular Tablo 6'da verilmiştir.

**Tablo 6.** Sosyal medya da tacizin önlenirliği

Sosyal medyada taciz önlenir mi?	f	%
Evet önlenir	54	54
Hayır önlenemez	46	46
Toplam	100	100

Tablo 6 incelendiğinde araştırmaya dâhil olan öğrencilerin %54'ü sosyal medyada tacizin önlenilebileceğini ifade ederken %46'sı önlenemeyeceğini ifade etmiştir.

Bu noktadan sonra araştırma katılımcılarından sosyal medyada tacizin önlenilebileceği noktasında “evet önlenilebilir” diyenlere “Nasıl?” sorusu, “hayır önlenemez” diyenlere “Neden?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcılar görüşme sırasına göre K1, K2, K3, .....K100 olarak kodlandıkları için aşağıda bu doğrultuda öğrenci görüşlerinden sekizer örnek verilmiştir.

Sosyal medyada taciz önlenilebilir diyenlerin “Nasıl?” sorusuna verdiği örnekler:

**K15:** “Kadınları suçlamaktan vazgeçerek. Her gün sokakta, okulda, toplu taşımada, sosyal medyada biz yaşıyoruz bunu. Yaşadığımız şeyin ne olduğunu ya da ne olmadığını erkeklerin ölçü kaşıklarıyla mı tartacağız? Taciz eden erkek, tecavüz eden erkek; suçlu olan hep kadın, suça bahane edilen yine kadın; ses edende ilgi .....si; öylemi?.....”

**K19:** “Bence eğitim seviyesi artarsa, eğitimde sosyolojik ve etik konulara yer verilirse, eğitimin niteliği yükseltirirse, kadına şiddetin, tacizin ve her türlü engellemenin hukuki bir yaptırımı olursa, kadının toplumdaki yeri ve değeri arttırılırsa evet önüne geçilebilir.”

**K23:** “İnsanların tanımadığı kişilerle sosyal medya üzerinden iletişime geçmemesi gerekir ve özel bilgilerini, fotoğraflarını vb. şeylerini açık şekilde paylaşmamalı, hesabını güvende tutmalı.”

**K24:** “Bir süredir bir tanesi arkadaşşıma musallat olmuştu. Sosyal medya, mail, telefon yoluyla farklı kişiler algısı yaratmaya çalışan bu ..... kimlik bilgilerine ulaştı. Önce savcılığa verecekti ama memlekette çare çok. Şimdi kapısını çalmak için gün sayıyor. artık nereden afiş edeceğini de edince anlatırım. büyüü bozulmasın.”

**K28:** “Araştırma ve soruşturma yapılmalı. Belli bir şikayetten sonra. Büyük cezalar almalı.”

**K29:** “Hoşgörü ve saygıya sahip bir toplum olmaya başladığımızda.”

**K41:** “Bir kişi adına fazla hesap varsa o hesapların kaldırılması. Uygulamalar daha dikkatli incelenmelidir.”

**K51:** “Sosyal medya hesabı 3 kere kanıtlı tacizden sonra kapansın.”

Sosyal medyada taciz önlenilebilir diyenlere bakıldığında; ceza verilmesi gerektiğini, cezaların ağırlaştırılması gerektiğini, kadının suçlanmaması gerektiğini, eğitim seviyesinin arttırılmasının, sosyal medyanın doğru kullanımının, saygı değerinin önemine, zorbalığın zorbalıkla çözülmesine, sosyal medya hesaplarının kapatılması vb görüşler dile getirilmiştir. Bazıları doğru; bazıları yanlış çözüm önerilerine sahiptir.

Sosyal medyada taciz önlenemez diyenlerin “Neden?” sorusuna verdiği örnekler:

**K17:** “Düzeltilemez. Taciz; birinin bir diğerinin haklarını hiçe sayarak rahatsız etmesi, güç duruma sokmasıyla başlayıp sonsuza giden hak ihlalleri. Bunları biliyoruz da, uğradığımız günlük sıradan tacizlerden başlıyor bence mesele. Ve de hepimiz suçluyuz. En yakınlarımıza yapıyoruz, ya da yapılmasına ses etmiyoruz. Böyle böyle uyuşuyor insanlar. Sosyal medya herkesin her dediğini mühim kılmadı, sadece senin kendini tatminini mümkün kıldı. Uyuşturdu millet.”

**K26:** “Kimsenin zihniyetini 2-3 kelimeyle değiştiremiyoruz. Tanıdığın, tanımadığın insanlar sırf görünüşünden tahrik oldu diye taciz ediyor. Böyle zorbalara nasıl engel olabilirsin ki?”

**K33:** “Hangi taciz türüne girer bilemedim ama sizinle tanışmak istemeyen bir insanla zorla tanışmaya çalışmak. Sosyal medya üzerinden yapılan tacizler var;-cinsel organının fotoğrafını göndermek, müstehcen yazılar yazmak, karşısındaki tanışmak istemeyince hakaretler etmek, tanışmaya zorlamak vs Neyse söyleyeceklerim bu kadar.”

**K56:** “Çünkü kendilerine sahip çıkamıyorlar. Ne kadar yasak olsa da yapmaya devam ederler.”

**K68:** “Mümkün olduğunu düşünmüyorum çünkü engellenseler bile başka hesaplardan devam ederler.”

**K72:** “Eski erkek arkadaşım beni aldattı. Onun beni aldatmasını sosyal medyada (face ve twitter'da) cümle âleme duyurduğum için günlerce aylarca süren gerek sms, imessage, whatsapp, mail ve twitter'dan beni taciz etmesi. Mahkemeye vermekle tehdit etmesi. Beni koruyacak kanunlar varsa da bilmiyorum. Zamanında sevdiğin güvendiğin erkeğin bile nasıl bir anda iğrenç bir mahluğa dönüştüğünü izlemek çaresiz bırakıyor.”

**K77:** “Artık ufaklı tefekli bakışları, sosyal medya köpek balıklarını saymıyoruz bile. 2 km öteden dışı kokusunu alan insan tiplerimiz türediği için normal bir gün geçirmek anca rüyalarda artık.”

**K85:** “Türkiye'deki kadına yönelik bakış açısı değişmediği sürece bu tacizlerin önüne geçilemeyeceğini düşünüyorum. Kadınların bir birey olduğu ve kendince değerlere sahip olduğu farkındalığı yok. Hem sosyal medyada hem de normal hayatta tacize maruz kalan kadınların sayısı gittikçe artmakta. Değişime açık olmayan insanlara bir şey öğretemeyiz. Kişiler normal bir bilgiyi kafalarına almakta zorluk çekerken, yapmak istedikleri bu kötü olaylardan onları vazgeçirmek imkânsız bence.”

Sosyal medyada tacizin önlenememe nedenlerine bakıldığında; toplumun sosyal medya tarafından uyuşturulduğu, zorbalık kavramının önlenemeyeceği, ne kadar yasak konulsa da çözülemeyeceği, kanunları bilmedikleri, çaresizlik içinde oldukları, kadına bakış değişmediği sürece imkânsızdır gibi görüşler dile getirilmiştir. Katılımcıların bu görüşleri umutsuzluk, çaresizlik ve üzüntü içermektedir.

#### 4 Sonuç

Sosyal medya ile kadına taciz farklı bir boyut kazanmış gözükmektedir. Korkmaz'a (2016) göre lise öğrencileri arasında kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla daha fazla siber zorbalıkla karşılaşmaktadır. Günlük hayatta fiziksel olarak yapılan taciz, internet

üzerinden daha kolay yapılır ve sıklık olarak artmaya başlamıştır. Bu durum internet ve sosyal medya uygulamalarının olumsuz taraflarından birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kişiler kimliklerini gizleyerek, sosyal medya da yaptıkları şeylerden sorumlu olmadıklarını düşündükleri için daha da rahat hareket etmektedir. Bu tutarsız özgürlük bazı kişilerde kötü yönelimler olmasına neden olmuştur.

Ayrıca kullanıcılarına birçok fırsat sunan İnternet teknolojileri ve yeni medya ortamları aynı zamanda anonim kimliklerle karşılaşma ve mahremiyet kaybı gibi güvenlik sorunlarına neden olmuş ve bazı riskleri beraberinde getirdiği (Akca & Sayımer, 2017) tarafından ifade edilmektedir. Akca & Sayımer (2017) araştırmalarının önerilerinde siber zorbalıkla mücadelede çocuk-aile-okul üçgenine vurgu yapmakta, kamu politikalarının desteğini belirtmekte ve bireylerin çocukluklarından itibaren yeni medya okuryazarı olmalarını sağlayacak etkinliklere vurgu yapmışlardır.

Tacize uğrayan kadınların hayatında; psikolojik, sosyal vb. unsurlar zarar görmektedir. Bu küçük gibi görünen taciz olayları aslında bir kadının hayatında çok büyük etkiler, izler ve sorunlar bırakabilir. Sosyal medyada kadınlara cinsel amaçlı olarak mesajlar ve gönderiler yazılması veya teklifler gönderilmesi cinsel taciz suçu olması için yeterli bir sebeptir. Sosyal medya da bir hesabının olabilmesi için hiçbir zorluğun ve engelin olmaması da, taciz olaylarının yaşanmasını kolaylaştırmıştır (Kulaçoğlu,2016).

Araştırmaya dâhil olan katılımcıların ifadeleri doğrultusunda sonuç olarak; sosyal medyada kadınların taciz edildiği, iki kadından birinin tacize uğradığı, sosyal medyada tacizin çoğunlukla yabancı kişiler tarafından gerçekleştirildiği, tüm sosyal medya uygulamalarında taciz olayına rastlandığı, katılımcıların taciz kavramının bilincinde olduğu ve gerekli güvenlik tedbirlerini aldıkları söylenebilir. Ayrıca katılımcıların çoğunluğu sosyal medyada tacizin önlenebileceği yönünde görüş belirtmişlerdir.

Bu araştırmada kadına yönelik sosyal medyadaki tacizin önüne geçilebilmesi konusunda şu öneriler ortaya çıkarılmıştır:

Kadınlar sosyal medyada taciz ve kanunlar hakkında bilgilendirilmeli, toplumsal anlamda sosyal medyada kadın tacizi hakkında farkındalık oluşturulmalıdır. Sosyal medyada taciz suçu işleyen bireyler sosyal medya şirketleri tarafından engellenmeli ve sosyal medyada tacize uğrayan bireylere psikolojik destek sağlanmalıdır. Sosyal medya uygulamalarının kullanımı hakkında gerekli etkinlikler düzenlenmeli, toplumun her kesimi aydınlatılmalıdır. Sosyal medya da hesapların gizliliğinin daha iyi denetlenmesi ve korunması sağlanmalı.

Kadınların sosyal medyada yaşadıkları tacizi önleyebilmek toplumu oluşturan okullara, emniyet güçlerine, adli makamlara, sivil toplum örgütlerine ve toplumun her bireyine ciddi sorumluluklar yüklemektedir. Sosyal medyada karşımıza çıkan siber zorbalık kavramlarından taciz kavramını yok edebilmek için internet ve sosyal medya uygulamalarının doğru kullanımlarını hedef alan medya okuryazarlık uygulamaları çoğaltılmalı, sosyal medya kullanan bireylere ahlaki sorumluluklar yüklenmeli, bireysellikten çok toplumsal değerlere bağlı bireyler yetiştirilmeye çalışılmalıdır.

## 5 Kaynaklar

Akca, E. B., & Sayımer, İ. (2017). Siber zorbalık kavramı, türleri ve ilişkili olduğu faktörler: Mevcut araştırmalar üzerinden bir değerlendirme. *AJIT-e: Online Academic Journal of Information Technology*, 8.

Babacan, M. E. (2014). Sosyal medya sonrası yeni toplumsal hareketler. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 135-160.

Baş, T., & Akturan, U. (2008). *Nitel araştırma yöntemleri: NVivo 7.0 ile nitel veri analizi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Boyd, S. (2003). Are you ready for social software? [http://www.stoweboyd.com /message/2006/10/are\\_you\\_ready\\_f.html](http://www.stoweboyd.com /message/2006/10/are_you_ready_f.html) web adresinden 04 Şubat 2018 tarihinde erişilmiştir.

Çakır, Ö., Harcar, T., Sürgevil, O., & Budak, G. (2014). Kadına yönelik şiddet ve Türkiye'de kadına yönelik şiddetin durumu. *Toplum ve Demokrasi Dergisi*, 2(4), 51-70.

Ellison, N. B., Steinfield, C., & Lampe, C. (2007). The benefits of Facebook "friends:" Social capital and college students' use of online social network sites. *Journal of computer-mediated communication*, 12(4), 1143-1168.

Erdur-Baker, Ö., & Tanrikulu, İ. (2009). Cyber bullying in Turkey: Its correlates and links to depressive symptoms. *Journal of eHealth Technology and Application*, 7, 16-23.

Korkmaz, A. (2016). Siber zorbalık davranışları sergileme ve siber zorbalığa maruz kalma durumlarının karşılaştırılması. *TRT Akademi*, 1(2), 620-639.

Kulaçoğlu, H. B. (2016). İnternet yoluyla cinsel taciz suçu. <https://kulacoglu.av.tr/internet-yoluyla-cinsel-taciz/> web adresinden 12 Şubat 2018 tarihinde erişilmiştir.

Kim, W., Jeong, O. R. & Lee, S. W. (2010). On social web sites. *Information Systems*, 35(2), 215-236.

Li, T. B. Q. (2005). Cyber-harassment: A study of a new method for an old behavior. *Journal of educational computing research*, 32(3), 265-277.

Li, Q. (2007) New bottle old wine: A research of cyberbullying in schools. *Computers in Human Behavior*, 23, 1777-1791

Mesch, G.S. (2009) Parental mediation, online activities and cyberbullying. *Cyber - psychology and Behavior* 12(4) ,387-393

Patchin, j. W., ve Hinduja ,S. (2006) Bullies move beyond the schoolyard : A pre- liminary look at cyberbullying. *Youth Violence and Juvenile Justice*, 4(2) ,148-169

Preeti, M. (2009). Use of social networking in a linguistically and culturally rich India. *The International Information & Library Review*, 41(3), 129-136.

TÜİK, (2017). Hanehalkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması. [http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt\\_id=1028](http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1028) web adresinden 13 Mayıs 2018 tarihinde erişilmiştir.

- Tokunaga, R. S. (2010). Following you home from school: A critical review and synthesis of research on cyberbullying victimization. *Computers in human behavior*, 26(3), 277-287.
- Vural, Z., & Bat, M. (2010). Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma. *Journal of Yasar University*, 5(20), 3348-3382.
- Wang, S. S., Moon, S., Kwon, K. H., Evans, C. A. & Stefanone, M. A. (2010). Face off: Implications of visual cues on initiating friendship on facebook. *Computers in Human Behaviour*, 26(2), 226-234.
- Willard, N. E. (2005). *Cyberbullying and cyberthreats: Responding to the challenge of online social cruelty, threats, and distress*. Center for Safe and Responsible Internet Use. USA: Research Press.

### Extended Abstract

The emergence of the Internet has influenced the forms and preferences of today's people, such as communication, shopping, entertainment, information, news, nutrition and many other concepts. The web applications that the Internet provides and allows them to be created take place in every person's life. Individuals who use the internet with phone, tablet, and computer support can make an appointment for a doctor, pay taxes online, make a video call with a person who is miles away, learn a language, train with distance education applications, perform banking transactions, purchasing via the internet / making it cheaper, and so on.

The Internet is constantly renewing itself and paving the way for new communication / communication technologies to emerge. Social media, too, is one of the constructs that come out of the internet and reach very serious usage rates. Social media applications are used by many individuals and affect the lives of users.

Social media can be used to introduce themselves in a social environment, to establish a social networking environment, to communicate and maintain with other users (Ellison, Steinfield and Lampe, 2007) sharing their contents (photos, videos, blogs, etc.) (Kim, Jeong and Lee, 2010) creating personalized information, profile pages containing photos and videos, setting up relationships with people they do not know, discovering new friendships (Wang, Moon et al., 2010).

The concept of social media, which emerged as a new concept after the emergence of the internet concept, is being applied and attracted by the vast majority of the society. The high rate of social media usage is recognized by many segments of society. Concentration of social media use; the problems of the individuals' lives have also moved into this new atmosphere. Crimes of bullying in normal life have been moved to virtual media with social media, and cyber-bullying has turned into antagonism. The concept of abuse is also included in the concept of bullying.

With this research, it was tried to determine the views of female undergraduate students who use social media applications, whether they have been abused through social media, which social media applications are being used, and whether social media harassment can be abolished. In this research, in-depth interviewing technique was chosen as qualitative research methods as scientific research method.

The sample of the study was selected from social media users with similar demographic characteristics and similar social status, in line with its purpose; purpose sample selection was made from this point of view. 100 people were interviewed.

As a result of the participants' participation in the research, it can be said that the participants are conscious of the concept of harassment and take the necessary security measures in the social media where women are harassed, two females are harassed, harassment in the social media is mostly performed by strangers, abuse is found in all social media applications. In traditional media, women who do not face such problems have different ideas and solutions in this situation. In addition, the majority of participants expressed the view that harassment in the social media could be prevented.

The following suggestions have been made in order to prevent harassment of social media for women in this research: Women should be informed about the laws on harassment in the social media. Social awareness should be raised about the harassment of women in the social media. Individuals who commit harassment on the social media must be hindered by social media companies. Psychological support should be provided to the abused individuals in the social media. Activities should be organized about the use of social media applications; every aspect of the society must be clarified.

Preventing harassment of women in the social media places serious responsibilities on the society, the police forces, judicial authorities, civil society organizations and every individual in society.